

MAKTABDA DARSLARINI ZAMONAVIY, INTERFAOL METODLAR, DIDAKTIK O'YINLAR, INNOVATSION METODLAR ASOSIDA TASHKILLASH UCHUN USLUBIY TAVSIYALAR

O'rinboyeva Nilufar Akromjon qizi

Toshkent viloyati Chirchiq Davlat Pedagogika universiteti

Hamroqulova Marg'uba

Toshkent viloyati Chirchiq Davlat Pedagogika universiteti

Annotatsiya: *Hozirgi ta'lim tizimini zamonaviy pedagogik texnologiyalar hamda interfaol metodlarsiz tasavvur qilib bo'lmaydi, ulardan foydalanish ham zamon talabiga aylanib bo'ldi. Ta'lim tizimini isloh qilish, o'qituvchilar va o'quvchilar bilimini oshirish uchun ko'p ishlar amalga oshirilmoqda. Maktab, oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayoni sifatini va samaradorligini oshirish, murakkablashtirish, zamonaviy axborot texnologiyalari, AKT, multimedia, turli interfaol metodlar, Pisa, Steam yordamida dars o'tish zamon talabiga aylanibgina qolmay, yevropa davlatlari ta'lim tizimi bilan hamohang bo'lishni ham talab etmoqda. Ushbu metodlar orqali dars o'tish o'qituvchi va o'quvchi hamkorligini tashkil etishga yordam beradi va boshqacha aytganda, o'quvchilarni faollashtirish va fikrlashini rivojlantirishga imkon beradi. Interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning o'zaro muloqatlarga kirishi, hamkorlikda ishlashni, fikr yuritishga sabab boladi. Tabiiy fanlar, shu jumladan zoologiya darslarida kompyuterdan foydalanish, turli texnologik metodlardan foydalanish, dars mavzusiga oid hayvonlarning yashash muhiti, tarqalishi, harakatlanishi, oziqlanishi kabi jarayonlari ko'rsatilgan videolarini o'quvchilarga namoyish etish ham ularda fanga nisbatan qiziqish uyg'otadi.*

Ushbu maqolada biologiya darslarini interfaol metodlardan foydalanib tashkil etish bo'yicha bir qancha yangi qiziqarli interaktiv o'yinlar va metodlardan namunalarni keltirib o'tamiz.

Kalit so'zlar : *interfaol metod, QR Code, PISA, STEAM, interaktiv o'yin,*

KIRISH

Darslarning axborot texnologiyalari va internet ma'lumotlaridan hamda qo'shimcha manbalaridan foydalanilgan holda olib borilishi bolalarning hozirgi tezkor axborot davrida bir xildagi va zerikarli mashg'ulotlardan farqli ravishda mavzuni aniq va maqsadli tarzda o'zlashtirib olishlariga imkon yaratadi. Bizga ma'lumki an'anaviy dars turlarida ta'lim-tarbiya jarayoni markazida o'qituvchi turadi. U o'quv materialini tushuntiradi, so'raydi va bilimlariga yarasha baholaydi. Bu esa o'quvchilarning mustaqil fikrlashlariga, ko'nikma va malaka hosil qilishlariga imkon bermaydi. Zamonaviy ta'limda qisqa vaqt orasida muayyan nazariy bilimlarni o'quvchilarga yetkazib berish, ularda ma'lum faoliyat yuzasidan ko'nikma va malakalarni hosil qilish, shuningdek, o'quvchilar faoliyatini nazorat qilish, ular tomonidan egallangan bilim,

ko'nikma hamda malakalar darajasini baholash o'qituvchidan yuksak pedagogik mahorat hamda ta'lim jarayoniga nisbatan yangicha yondashuvni talab etadi. Bunda o'qituvchiga pedagogik texnologiyalar asosida dars o'tish yordam beradi.

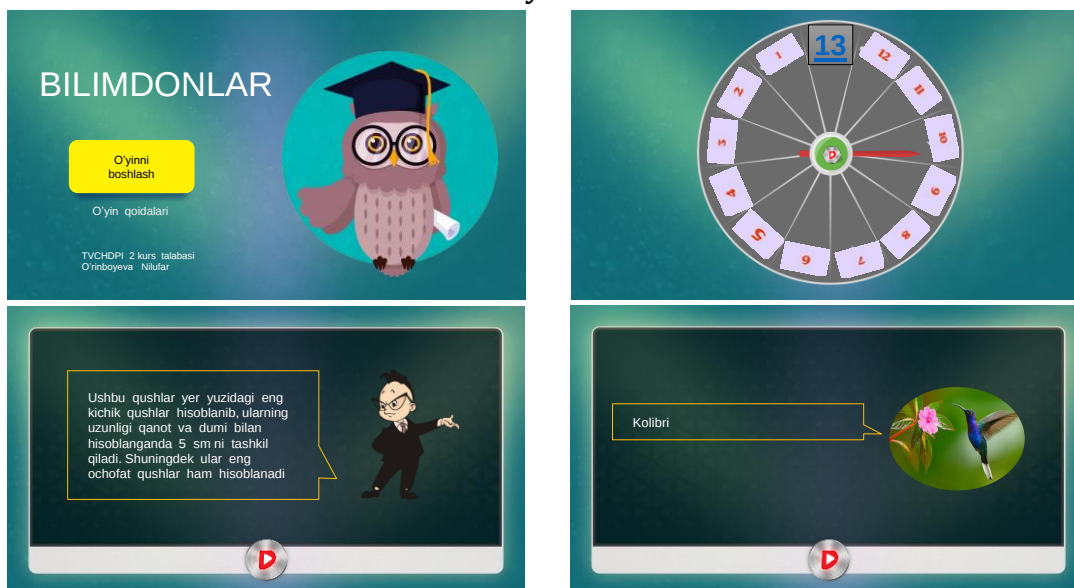
O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida belgilab berilganidek, xalq ta'limi sohasida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va innovatsion loyihalarni joriy etish, zamonaviy darsliklar, o'quv uslubiy qo'llanmalar, multimediya ilovalarini yaratish ta'kidlangan.

Biz ham ilmiy mavzuimiz asosida bir qancha loyihalar, elektron resurs va darsliklar ishlab chiqdik. Masalan, "O'quvchilarning biologiya fanidan iqtidorini rivojlantirish" mavzusida (DGU 15306) elektron resurs chiqardik. Ushbu elektron resursda maktab o'quvchilari uchun biologiya darsliklari mavzulari asosida qiziqarli va interaktiv o'yinlar berilgan.

Quyida esa "O'quvchilarning biologiya fanidan iqtidorini rivojlantirish" mavzusidagi elektron resursi asosida ishlab chiqarilgan interfaol metodlar va interaktiv o'yinlardan namunalar keltirib o'tamiz.



"Bilimdonlar" interaktiv o'yini



O'yin davomida zoologiyadan qiziqarli savollar keltirilgan bo'lib, ushbu o'yindagi slayd taqdimotlar soni 52 ta, 14 ta savoldan iborat, har bir savolga vaqt belgilangan bo'lib, so'ng raqam tanlanib, navbatdagi savolga o'tiladi.



"Hayvonot olamida" interaktiv o'yini



Ushbu o'yinda

- Rebus
- Shu rostmi
- Kimning panjasi
- Kim qarayabdi
- Viktorina

kabi katologlar bo'lib, mavzuga mos topshiriqlar qo'yilgan.

🌐 Videotopshiriqlar orqali savollar berish. Bunda ham o'quvchi ma'lumotga ega bo'ladi, ham ko'radi, fikrlaydi. Ushbu video topshiriqlarda qo'shimcha QR Code lardan ham foydalansak bo'ladi.



<https://www.youtube.com/watch?v=2LVDVehG3rI>

(Zog'orabaliq)

➤ Ko'rshapalaklarning sut emizuvchilarga xos xususiyati haqida fikr bildiring. Nima uchun u qush hisoblanmaydi?



Ushbu o'yinda navbat bilan raqamlar ostidagi savollarga javob beriladi.

🌐 PISA savollarini tuzish, tabiiy savodxonlikni oshirish



✓ Xivchinlilar sinf vakillarining ayrimlari parazit hayot kechirishga moslashgan bo'lib, leyshmaniyani misol qilib keltirish mumkin. Leyshmaniya O'zbekistonning janubidagi ayrim hududlarda va tropik mamlakatlarda uchraydi, odam yuzi va ba'zan qo'l terisida uzoq vaqt tuzalmaydigan yara hosil qiladi.

- 1. Leyshmanioz kasalligini keltirib chiqaruvchi organizmlarni aniqlang.
 - A. Tripanosoma
 - B. Amyoba
 - C. Leyshmaniya
 - D. Bilmayman
- 2. Terida yiringli yara hosil bo'ladigan kasallik(leyshmanioz) uchun xos xususiyat to'g'ri berilgan javobni toping.

- A. Xivchinlilar tarqatadi .
- B. Tasmason chuvalchanglar tarqatadi .
- C. Vaqti -vaqti bilan tana harorati ko'tariladi.
- D. Qorinda vaqti-vaqti bilan og'riq kuzatiladi
- 3. Ushbu kasallikning tarqatuvchisi - ?

- A. Uy pashasi
- B. Se-se pashasi
- C. Oddiy chivin
- D. Iskabtopar chivini.

Biologiyani o'qitishda o'quvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirish maqsadida darslarda interfaol metodlar (organayzerlar) bo'lib, klaster, video topishmoq, aqliy hujum, venn diagrammasi, test va biologik diktantlar, T sxemasi, insert texnologiyasi, BBB metodi, baliq skleti, qiziqarli metodlardan, Pisa, Steam, interaktiv o'yinlardan, taqdimotlar, videolar, rasmlardan foydalanib dars o'tish muhim ahamiyat kasb etadi. Metodlar orqali darslarni tashkil etish o'quvchilar biologik qonuniyatlar, hodisalar va hayotiy jarayonlarni o'rganish faoliyatini intensivlantiruvchi va rivojlantiruvchi usullardan biridir. Chunki zoologiya darslarida faqat kitob bilan chegaralanib qolish mumkin emas, bu o'quvchilarda ko'nikma hosil qilmaslikka, hayvon, hasharotlarni amaliyotda nomlarini, ularning foydali, zararlilari ajrata olmaslik va boshqalarga olib keladi.

XULOSA

Biologiya darslarini hayotga bog'lash, ularni qiziqarli va ijodiy tashkil etish bosh maqsaddir. Yuqorida aytilganidek bunda asosiy rolni biologik o'yinlar egallaydi. Biologik o'yinlar nihoyatda xilma xil bo'lib, darsda va darsdan tashqari mashg'ulotlarni qiziqarli bo'lishida o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishlarini oshirishda qulay va samarali vositalardan biri hisoblanadi. Biologiya darslarida ana shunday zamonaviy pedagogik texnologiyalarga asoslangan interfaol metodlarni qo'llash natijasida o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishlari ortadi, mustaqil o'qib o'rganish, jamoa bo'lib ish olib borish, fikrlash, eslab qolish kabi sifatlarini ortiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'rinboeva Nilufar Akromjon qizi, & Raxmatullaeva Anora Qayrullaevna. (2022). BIOLOGIYA DARSLARIDA INTERFAOL O'YINLARDAN DARSLARDAN FOYDALANISH. Konferensiya zonasi , 207–210.
2. Urinboyeva Nilufar Akromjon qizi. INCREASING STUDENT NATURAL LITERACY REQUIREMENTS FOR STEAM APPROACH. Conference Zone, Los Angeles, California, 110-112
3. SH. Mardanov , A. Raxmatullayeva. Biologiyani o'qitish texnologiyalari va loyihalash. 2022

4. A. Raxmatullayeva, N. O'rinboyeva. O'quvchilarning Biologiya fanidan iqtidorini rivojlantirish. (elektron resurs). 10.03.2022. DGU 15306
5. Ravshanjanovna, B. M. (2023). MAKTAB OQUVCHILARIDA KIMYO FANINI OQITISHDA INTERFAOL METODLARDAN VA AXBOROT KOMMUNIKATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING TA'LIM SAMARADORLIGIGA TA'SIRI. Conferencea, 24-27.